

..... pieczętka WKK									
	Kod ucznia								
			-			-			
	Dzień		Miesiąc		Rok				
DATA URODZENIA UCZNIĄ									

**KONKURS Z PRZYRODY
DLA UCZNIÓW
SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
ETAP REJONOWY**

Cieszę się z ponownego spotkania z Tobą. Gratuluję Ci wspaniałej wiedzy, dzięki której zostałeś uczestnikiem eliminacji rejonowych. Mam nadzieję, że dzisiejsze spotkanie doprowadzi Cię do grona uczestników w konkursie przyrodniczym na szczeblu wojewódzkim.

Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania:

1. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test zawiera 14 stron i 36 zadań, ewentualny brak zgłoś Komisji Konkursowej.
2. Rozwiązania wpisuj długopisem bądź piórem.
3. W przypadku testu wyboru prawidłową odpowiedź zaznacz stawiając znak X na literze poprzedzającej treść wybranej odpowiedzi.
4. Jeżeli pomylisz się, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem X inną odpowiedź.
5. W zadaniach otwartych odpowiedź zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonym miejscu. Pomyłki przekreślaj. Nie używaj korektora.
6. Przy każdym zadaniu podano maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania za jego rozwiązanie.

Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów

do uzyskania:

50

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. [0 – 1]

Na ukształtowanie różnych części Polski decydujący wpływ miały siły zewnętrzne i wewnętrzne.

Wybierz poprawny zestaw odpowiedzi A, B, C lub D przedstawiony w postaci liczb, który odpowiada siłom zewnętrznym kształtującym powierzchnię Ziemi.

Siły kształtujące powierzchnię Ziemi.

1. działalność wód płynących
2. konsekwencje dużych zmian temperaturowych
3. oddziaływanie sił powstających w czasie trzęsienia ziemi
4. działanie wiatru
5. konsekwencje oddziaływania zjawisk wulkanicznych
6. oddziaływanie bardzo niskich temperatur
7. działanie wód opadowych
8. przesuwanie się kontynentów
9. działanie organizmów żywych

Poprawne odpowiedzi:

- A. 1, 5, 6, 7, 8
- B. 1, 2, 4, 6, 7
- C. 3, 5, 6, 7, 9
- D. 1, 2, 4, 8, 9

Zadanie 2. [0 – 1]

Jakim krainom geograficznym odpowiadają numery 2, 4, 6 i 7 wpisane na mapie konturowej Polski.

- A. 2. Pojezierze Mazurskie, 4. Roztocze,
6. Nizina Południowopodlaska,
7. Wyżyna Lubelska
- B. 2. Pojezierze Pomorskie,
4. Pojezierze Lubuskie,
6. Nizina Południowopodlaska, 7. Roztocze
- C. 2. Wyżyna Małopolska,
4. Pojezierze Lubuskie,
6. Nizina Południowopodlaska, 7. Roztocze
- D. 2. Wyżyna Małopolska,
4. Nizina Południowopodlaska,
6. Pojezierze Lubuskie, 7. Roztocze

Zadanie 3. [0 – 2]

Zaznacz właściwe zakończenia zdań. W niektórych przykładach może być kilka odpowiedzi.

1. Zjawisko przekształcania skał wapiennych przez wodę i zawarty w niej dwutlenek węgla nazywamy:

- A. krasowieniem   B. formą krasową   C. wywierzyskiem

2. Pas gór w Polsce tworzą łańcuchy górskie:

- A. Karpaty   B. Sudety   C. Beskidy

3. Pomiędzy pasem Kotlin Podkarpackich a pasem Nizin Środkowopolskich rozciąga się pas:

- A. nizin   B. wyżyn   C. góry

Zadanie 4. [0 – 1]

Występowanie w górach różnych pięter roślinnych zależne jest od:

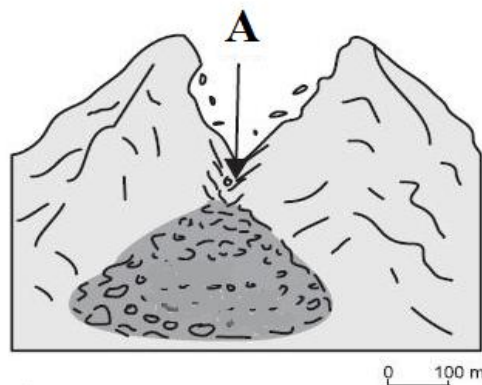
- A. obniżania się temperatury wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza
- B. występowania porywistych wiatrów
- C. długiego zalegania w górach pokrywy śnieżnej
- D. występowania krótkiego i chłodnego lata

Zadanie 5. [0 – 2]

1. *W Tatrach Wysokich można spotkać wiele charakterystycznych form skalnych.*

Na rysunku literą A przedstawiono:

- A. dolinę
- B. piargi
- C. kotlinę
- D. żleby

2. *Forma przedstawiona na rysunku w pkt.1 powstała wskutek działania procesu (podkreśl poprawne określenie)*

niszczącego

budującego

Zadanie 6. [0 – 3]

Poniższe zdania opisują krajobrazy wyżyn polskich.

Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Obok zdań prawdziwych wpisz literę P, a obok zdań fałszywych literę F.

L.p.	Zdania	Określenie zdania P - prawdziwe F - fałszywe
1.	<i>Największą i najbardziej malowniczą doliną o płaskim dnie i łagodnych zboczach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej jest Dolina Prądnika.</i>	
2.	<i>Najpiękniejsze i najgłębsze wąwozy lessowe można oglądać na Roztoczu.</i>	
3.	<i>Środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej należy do najsilniej zdegradowanych w Polsce. Większość obszaru znajduje się w strefie klęski ekologicznej.</i>	
4.	<i>Wyżyna Lubelska jest regionem rolniczym. Uprawia się tu zboża, ziemniaki, buraki cukrowe, rośliny pastewne, tytoń, chmiel, konopie, owoce i warzywa. Słynna jest też hodowla koni czystej krwi arabskiej w Janowie Podlaskim.</i>	
5.	<i>Wyżyna Śląska to najsilniej uprzemysłowiona kraina geograficzna Polski. Jest to związane z występowaniem bogactw mineralnych, gł. węgla kamiennego. Sieć rzeczna jest rzadka, a wody bardzo zanieczyszczone. Dużą część Wyżyny Śląskiej zaopatruje w wodę Jezioro Goczałkowickie.</i>	

Zadanie 7. [0 – 1]

Do rzek, które fragmentami biegną wzdłuż granicy Polski należą:

- A. Nysa Łużycka, Bug, Odra
- B. Warta, Bug, Narew
- C. Nysa Łużycka, Odra, Pilica
- D. Bug, Odra, Wisła

Zadanie 8. [0 – 3]

Przyporządkuj każdemu obiektowi geograficznemu pojęcie, wpisując odpowiednią literę do poniższej tabeli.

L.p.	Obiekty geograficzne		Pojęcia
1.	Pojezierze Suwalskie	A.	Mierzeja
2.	Pojezierze Mazurskie	B.	Rudy żelaza
3.	Uznam	C.	Źródło, wypływ wody podziemnej ze skały wapiennej
4.	Wiślana	D.	Wyspa
5.	Wywierzysko	E.	Najgłębsze jezioro Polski - Hańcza
6.	Góry Świętokrzyskie	F.	Zielone Płuca Polski

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Zadanie 9. [0 – 1]

Nad Morzem Bałtyckim można spotkać wiele ptaków.

Jaki gatunek ptaka przedstawiono na zdjęciu?

- A. mewę srebrzystą
- B. mewę siodłą
- C. mewę śmieszkę
- D. rybitwę popielatą

Zadanie 10. [0 – 1]

W którym parku narodowym w Polsce żyją sprowadzone z południowej Europy dzikie owce - muflony ?

- A. Karkonoskim PN
- B. Babiogórskim PN
- C. PN Gór Stołowych
- D. Gorczańskim PN

Zadanie 11. [0 – 2]

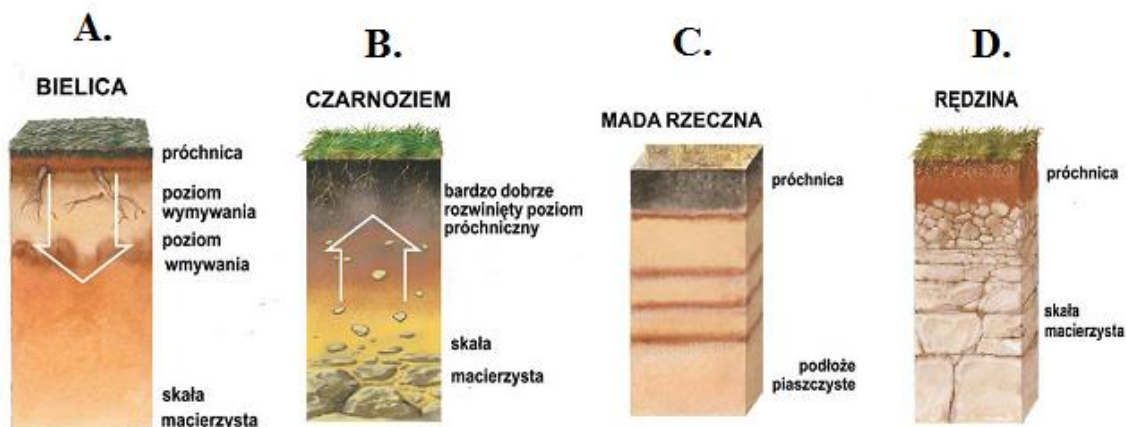
Gleba to powierzchniowa warstwa ziemi powstała wskutek wietrzenia skał i działalności organizmów żywych.

1. Rozpoznaj po charakterystyce rodzaj gleby opisany poniżej.

Są to ubogie gleby wytworzone na piaskach. Charakteryzują się bardzo kwaśnym odczynem oraz małą zawartością próchnicy. Posiadają bardzo mało wilgoci. Ze względu na ubóstwo składników mineralnych oraz próchnicy są w większości porośnięte borami sosnowymi.

.....

2. Który z przedstawionych zdjęć profili glebowych odpowiada opisowi w pkt.1?

Zadanie 12. [0 – 1]

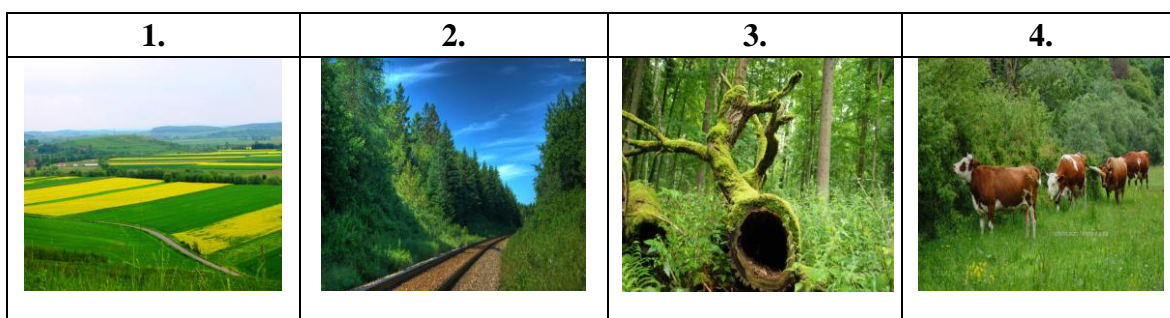
Każdy krajobraz ulega nieustanym przemianom na skutek działalności człowieka, a także pod wpływem sił przyrody.

Na zdjęciach nr 1, 2, 3 i 4 przedstawiono trzy typy krajobrazów. Każdy z nich oznaczony został literami A, B i C, gdzie:

A. oznacza - krajobraz całkowicie przekształcony przez człowieka

B. oznacza - krajobraz częściowo przekształcony przez człowieka

C. oznacza - krajobraz naturalny

Wybierz zestaw odpowiedzi odpowiadający poprawnemu ułożeniu zdjęć w oparciu o podane typy krajobrazów.

A.	1 - A	2 - B	3 - C	4 - B
B.	1 - A	2 - B	3 - B	4 - C
C.	1 - B	2 - A	3 - C	4 - B
D.	1 - C	2 - A	3 - B	4 - A

Zadanie 13. [0 – 1]

Ania kupiła plan miasta Lublina, który został sporządzony w skali 1:55 000 oraz plan miasta Gdyni, który został wykonany w skali 1:30 000.

Który z zakupionych planów miast zawiera więcej szczegółów?

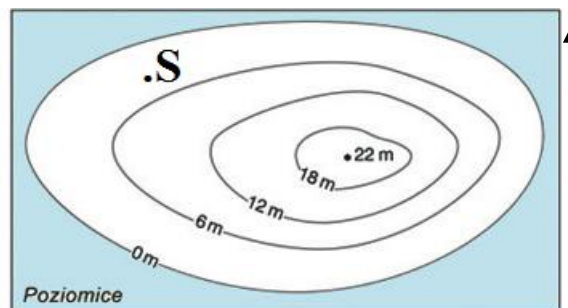
Najwięcej szczegółów zawiera plan miasta .....

Zadanie 14. [0 – 2]

Układ poziomic na mapie daje ogólny pogląd na pionowe ukształtowanie terenu (rzeźbę terenu).

1. W którym kierunku geograficznym na mapie poziomicowej występuje słabe nachylenie terenu?

- A. północnym
- B. południowym
- C. wschodnim
- D. zachodnim

2. Oblicz wysokość względną między punktem S a szczytem wzgórza.

Obliczenia.....

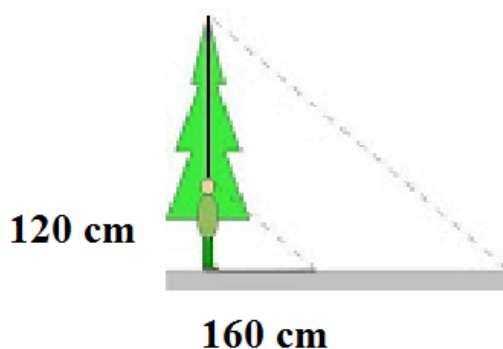
Odp. ....

Zadanie 15. [0 – 1]

W słoneczny dzień harcerz o wzroście 120 cm stanął obok drzewa i zmierzył długość swojego cienia, który wyniósł 160 cm.

Jaką wysokość miało drzewo mierzone przez harcerza za pomocą cienia:

- A. 360 cm
- B. 480 cm
- C. 485 cm
- D. 320 cm

Zadanie 16. [0 – 1]

Odległość między Starachowicami a Sandomierzem w rzeczywistości wynosi 100 km, a na mapie wynosi 5 cm.

W jakiej skali została sporządzona mapa?

- A. 1:2000
- B. 1:2000000
- C. 1:50000
- D. 1:500000

Zadanie 17. [0 – 1]

1 maja 2004 roku wraz z Polską do Unii Europejskiej wstąpiło jeszcze kilka innych państw.

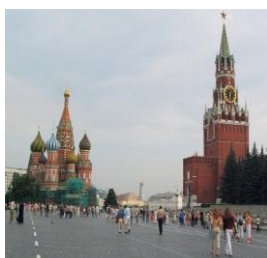
Które państwa poza Polską w tym dniu stały się również członkami UE?

- A. Cypr, Czechy, Finlandia
- B. Estonia, Litwa, Rumunia
- C. Węgry, Słowenia, Słowacja
- D. Malta, Bułgaria, Łotwa

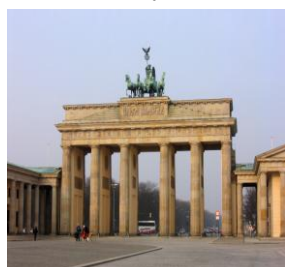
Zadanie 18. [0 – 2]

Z jakich miast pochodzą zabytki przedstawione na poniższych zdjęciach?

A.

B.

C.

D.

--	--	--	--

Zadanie 19. [0 – 1]

Niektóre kraje UE mają swoje terytoria nie tylko w Europie, ale także obszary leżące poza naszym kontynentem.

Do którego państwa należą Wyspy Kanaryjskie?

- A. Portugalii
- B. Holandii
- C. Francji
- D. Hiszpanii

Zadanie 20. [0 – 1]

Przeczytaj poniższy tekst.

Największą atrakcją tego parku są rozległe ruchome wydmy (tempo ich przemieszczania się wynosi od 3,5 do 10 metrów w ciągu roku). Wśród zwierząt najczęściej występuje tu ptactwo wodnego i błotnego. Na brzegach jezior gniazda swe zakładają łabędzie, mewy, kaczki, perkozy, łyski i rybitwy. Na bagnach bytują bataliony, bekasy, kuliki, czaple i żurawie. Natomiast w lasach można spotkać bielika, rybołowa i sowy m.in. puchacza. Wśród flory spotkać można tu m.in. widłaka torfowego, mikołajka nadmorskiego, zimozioła północnego, rosiczkę okrągłolistną, turzycę piaskową, długosza królewskiego.

O jakim parku narodowym jest mowa w powyższym tekście?

.....

Zadanie 21. [0 – 1]

Jeżeli pewnego dnia będąc na spacerze w lesie zdarzy Ci się zauważyć pożar, to pod jaki numer zadzwonisz, aby zawiadomić Straż Pożarną?

- A. 999
- B. 998
- C. 997
- D. 996

Zadanie 22. [0 – 3]

W każdym punkcie wśród wymienionych określ, który zasadniczo różni się od pozostałych.

Wskaż go i uzasadnij, dlaczego nie pasuje do swojego zestawu.

- A. czaszka - kręgosłup - płuca - kość udowa - łopátka
odpowiedź.....
- B. energia - woda - dwutlenek węgla - azot - glukoza
odpowiedź.....
- C. noworodek - niemowlę - okres poniemowlęcy - ciąża - okres przedszkolny
odpowiedź.....

Zadanie 23. [0 – 1]

Do wzrostu i rozwoju organizmu potrzebne są składniki odżywcze występujące w pokarmach w różnych ilościach, do których zaliczamy białka, węglowodany, tłuszcze, witaminy, składniki mineralne a także wodę.

Których składników pokarmowych dotyczą poniższe funkcje oznaczone literami od 1 do 6 ?

- A. 1. białka   2. tłuszcze   3. sole mineralne   4. witaminy   5. woda   6. węglowodany
- B. 1. woda   2. węglowodany   3. witaminy   4. sole mineralne   5. białka   6. tłuszcze
- C. 1. sole mineralne   2. tłuszcze   3. białka   4. witaminy   5. woda   6. węglowodany
- D. 1. białka   2. węglowodany   3. sole mineralne   4. witaminy   5. woda   6. tłuszcze

Funkcje składników pokarmowych.

1. Budują komórki i tkanki naszego organizmu oraz przeciwciała zapewniające odporność organizmu.
2. Są najważniejszym źródłem energii dla organizmu i mogą być zapasowym materiałem energetycznym.
3. Pełnią funkcje regulujące i budulcowe.
4. Regulują procesy biochemiczne zachodzące w organizmie człowieka.
5. W jej obecności zachodzi większość procesów chemicznych.
6. Są głównym źródłem energii potrzebnej do pracy mięśni.

Zadanie 24. [0 – 1]

Najdłuższą częścią przewodu pokarmowego jest:

- A. przełyk
- B. żołądek
- C. jelito cienkie
- D. jelito grube

Zadanie 25. [0 – 1]

Oddychanie komórkowe u człowieka wymaga ścisłej współpracy trzech układów narządów do których należą:

- A. układ pokarmowy, układ oddechowy, układ krwionośny
- B. układ pokarmowy, układ wydalniczy, układ krwionośny
- C. układ pokarmowy, układ oddechowy, układ nerwowy
- D. układ krwionośny, układ oddechowy, układ nerwowy

Zadanie 26. [0 – 1]

Narządem, którego ściany wydzielają enzymy trawienne, dzięki którym następuje drugi etap trawienia pokarmu jest:

- A. jama ustna
- B. wątroba
- C. żołądek
- D. jelito cienkie

Zadanie 27. [0 – 2]

Narządami ruchu u człowieka są kości, stawy, więzadła i mięśnie. Stawy tworzą ruchome połączenie między składnikami szkieletu wewnętrznego.

Podaj liczbę kości budujących następujące stawy w szkielecie człowieka.

- A. staw ramienny.....
- B. staw łokciowy .....
- C. staw biodrowy .....
- D. staw kolanowy..... (pamiętaj, że rzepka stanowi wzmocnienie stawu)

Zadanie 28. [0 – 1]

Narząd wzroku jest przystosowany do odbierania wrażeń wzrokowych w rozmaitych warunkach, składający się z gałki ocznej.

Która część gałki ocznej jest wrażliwa na światło?

- A. tęczówka
- B. siatkówka
- C. twardówka
- D. rogówka

Zadanie 29. [0 – 1]

Pewnego dnia do szkoły nie przyszło dwóch uczniów z klasy piątej z powodu choroby. Uczennica Joanna zachorowała na ospę wietrzną, a uczeń Mateusz zachorował na anginę.

U którego ucznia lekarz zastosował poprawne leczenie choroby?

1.	U Joanny lekarz zastosował leczenie ospy wietrznej antybiotykiem.	ponieważ	A.	jest to choroba bakteryjna.
2.	U Mateusza lekarz zastosował leczenie anginy antybiotykiem.		B.	jest to choroba wirusowa.

Wybieram.....ponieważ.....

Zadanie 30. [0 – 1]

Które zdanie zawiera błędną informację o bakteriach?

- A. Bakterie to organizmy jednokomórkowe i wielokomórkowe, żyjące pojedynczo lub w skupieniach.
- B. Dzięki bakteriom możemy pić zsiadłe mleko, kefir, jeść kwaszone ogórki lub kiszoną kapustę.
- C. Bakterie powodują, że pierwiastki głównie azot i węgiel znajdują się w środowisku w nieustającym obiegu.
- D. Bakterie odgrywają ważną rolę w procesach samooczyszczania się wód, a przez człowieka są wykorzystywane w oczyszczalniach ścieków.

Zadanie 31. [0 – 1]

Przeczytaj poniższy tekst i odpowiedz na pytanie:

„Przed każdym posiłkiem myję ręce, owoce i warzywa. To samo czynię po wyjściu z toalety. Często zmieniam bieliznę osobistą i nocną. Przed wypiciem herbaty zawsze przegotowuję wodę. Do nawożenia roślin stosuję specjalne nawozy organiczne zakupione w sklepie”.

Przed jakim pasożytem uchronisz się stosując poniższe zasady higieny?

- A. tasiemcami
- B. kleszczami
- C. owsikami
- D. wszami

Zadanie 32. [0 – 1]

Skóra człowieka pełni różnorodne funkcje, głównie ochronę dla narządów wewnętrznych, barierę dla czynników zewnętrznych jak woda, promieniowanie słoneczne, ciepło i zimno oraz utrzymuje temperaturę ciała na stałym poziomie.

Z jakiej substancji zbudowana jest skóra człowieka, która jest również budulcem włosów i paznokci?

- A. keratyny
- B. kolagenu
- C. miozyny
- D. hemoglobiny

Zadanie 33. [0 – 1]

Oparzenie, w którym oprócz obrzęku i zaczerwienienia pojawiają się pęcherzyki wypełnione płynem surowicznym zaliczamy do:

- A. I stopnia
- B. II stopnia
- C. III stopnia
- D. IV stopnia

Zadanie 34. [0 – 1]

Jajowody są jednym z odcinków żeńskiego układu rozrodczego, których zadaniem jest:

- A. przeprowadzenie komórki jajowej z jajnika do jamy macicy
- B. przeprowadzenie komórki jajowej z jamy macicy do pochwy
- C. dojrzewanie i zapłodnienie komórki jajowej
- D. tylko dojrzewanie komórek jajowych

Zadanie 35. [0 – 2]

Słuch to zmysł, dzięki któremu możemy słyszeć różne dźwięki.

Które elementy budowy ucha pełnią podane funkcje?

1. Zamienia dźwięki na impulsy nerwowe - .....
2. Kieruje fale dźwiękowe do przewodu słuchowego - .....
3. Łączy ucho z gardłem i nosem, umożliwia swobodny przepływ powietrza -.....
.....

Zadanie 36. [0 – 2]

Dojrzewanie biologiczne to okres różnorodnych zmian polegających na przekształcaniu się organizmu dziecka w osobę dorosłą.

Nazwij opisane poniżej zjawiska zachodzące podczas dojrzewania płciowego.

1. Usuwanie nadmiaru plemników w nocy podczas snu nazywamy .....
2. Proces polegający na uwolnieniu dojrzałej komórki jajowej z jajnika to .....

BRUDNOPIS